

Nr 234.

Uppläst och godkänd i första kammaren den 28 augusti 1914.
 » » » i andra kammaren den 29 augusti 1914.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av områden från kungsladugården Skälby med Värnsnäs i Kalmar län jämte tvenne i ämnet väckta motioner.

(Jordbruksutskottets utlåtande nr 117.)

Till Konungen.

I en till riksdagen den 20 juni 1914 avlåten proposition, nr 181, har Eders Kungl. Maj:t under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen medgiva,

dels att ett i statsrådsprotokollet angivet, till kungsladugården Skälby om 5 mantal i Kalmar socken med utjorden Värnsnäs i Kläckerberga socken av Kalmar län hörande område om 7 hektar 42.6 ar av torpen Nymåla och Brotorp må till Kalmar nya järnvägsaktiebolag försäljas mot en köpeskillning, som skall bestämmas enligt förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets avstående för allmänt behov, men ej får understiga ett belopp av 3,000 kronor för hektar, och under villkor i övrigt:

att köpeskillningen skall erläggas vid tillträdet och av bolaget inbetalas till Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet; samt

att bolaget skall ensamt vidkännas de med områdets avskiljande samt med köpet och lagfart därå förenade kostnader;

dels och att till samma egendom hörande torplägenheten Perstorp

med i statsrådsprotokollet angivet område samt de i samma protokoll omförmälda, med nr 1—24 betecknade tomter å torpen Nymåla och Bro-torp med tillägg av gatumark, på sätt uppskattningsmännen föreslagit, må från ifrågavarande egendom var för sig upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnehems-lägenheter från vissa kronoegendomar och med iakttagande av de i kungl. brevet till domänstyrelsen samma dag meddelade närmare bestä-melser i fråga om tillämpningen av berörda grunder samt med skyldighet för innehavare av tomt, som erhållit del av gata, att upplåta densamma till allmänt begagnande såsom sådan.

I detta sammanhang har riksdagen till behandling förehaft tvenne särskilda inom riksdagen väckta motioner, i vilka hemställts,

i den ena, att riksdagen i anledning av förenämnda proposition ville medgiva att i överensstämmelse med vederbörande uppskattnings-mäns hemställan ett kungsladugården Skälby i Kalmar län tillhörigt område, å av distriktslantmätaren J. Gezelius år 1911 upprättad karta omfattande ägofigurerna nr 356, 378—392, 436—444, 447, 451, 453—462, 491—494 samt delar av nr 377, 435, 448, 450 och 483, må till Kalmar stad försäljas mot ett pris av 52,921 kronor samt att samma kungs-ladugård tillhöriga å samma karta med nr IX—XI och XIII—XVII an-givna områden må till nuvarande innehavare försäljas mot av Kungl. Maj:ts befallningshavande för samma områden föreslaget pris; samt

i den andra, att riksdagen måtte bifalla Kalmar stads framställ-ning om inköp av den del av Tallhagen under kungsladugården Skälby, som begäres i skrivelse av den 30 december 1912 och 12 september 1913, med undantag av torpet Brändtorpet, samt med villkor att hela området användes till folkpark, samt vidare, att samma kungsladugård tillhöriga torpen Brändtorpet och Svensknabben må av nuvarande inne-havarna få friköpas och att den försäljningssumma, som av uppskatt-ningsmännen åsatts nämnda torp, nedsättes med 25 procent å Bränd-torpet och 20 procent å Svensknabben.

Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning avser *dels* försälj-ning av en i utkanten av ifrågavarande egendom belägen torplägenhet, benämnd Perstorp, *dels* upplåtelse till Kalmar nya järnvägsaktiebolag av ett mellan Kalmar—Emmaboda och Kalmar—Torsås järnvägar be-läget område, avsett att användas till gods- och rangeringsbangård, *dels* och slutligen styckning och försäljning såsom byggnadstomter av ett mindre område söder om Kalmar—Emmaboda järnväg.

Beträffande de i ämnet väckta motionerna hava uti bägge — i anslutning till en av Kalmar stad förut i ärendet hos Kungl. Maj:t

gjord framställning att få till folkpark inköpa den s. k. Tallhagen — föreslagits försäljning till staden av ifrågavarande område, av den ene motionären huvudsakligen i den utsträckning, som av staden begärts, och av den andre i den begränsade omfattning, som av uppskattningsmännen tillstyrkts. Sistnämnde motionär har dessutom hemställt, att åtskilliga villalägenheter, samtliga utom en belägna inom det av staden begärda större området, måtte, enligt av innehavarna därom gjord framställning, till dessa försäljas, varemot förstnämnde motionär, som ansett att ifrågavarande villalägenheter liksom ock åtskilliga inom området likaledes belägna torplägenheter borde, enligt stadens önskan, få ingå i köpet, allenast föreslagit försäljning till innehavaren av en inom området belägen torplägenhet.

Mot Eders Kungl. Maj:ts förslag om försäljning *dels* av lägenheten Perstorp, *dels* av visst område för angivet ändamål till Kalmar nya järnvägsaktiebolag och *dels* efter styckning i byggnadstomter av området söder om järnvägen har riksdagen icke funnit något att erinra.

Vad beträffar Kalmar stads ansökning att få till en folkpark för stadens invånare förvärva den s. k. Tallhagen, har denna framställning syntes riksdagen synnerligen behjärtansvärd. Departementschefens uppfattning, att syftet med stadens ansökan lika väl skulle kunna vinnas genom ett arrende, kan riksdagen icke till fullo dela. Såsom den ene av motionärerna framhållit, skulle nämligen iordninggörandet av ifrågavarande område, för att detsamma på ett tillfredsställande sätt skulle kunna motsvara sitt ändamål såsom folkpark, kräva ganska avsevärda kostnader i och för strändernas ordnande, muddring, byggnaders uppförande m. m. Då det av ganska naturliga skäl icke kan förväntas, att staden skulle vara sinnad att sålunda nedlägga betydande kostnader på ett område, vartill den icke hade äganderätt, torde det vara fara värt att hela frågan kommer att förfalla, därest stadens ansökan om inköp av området av statsmakterna avslås.

Med hänsyn till det allmännyttiga ändamål, vartill området i fråga är avsett att av staden disponeras, anser därför riksdagen, att staten bör, i likhet med vad förut i liknande fall pläгат ske, tillmötesgå stadens önskan att med äganderätt få förvärva ifrågavarande område. I fråga om storleken av det område, som sålunda skulle till staden upplåtas, hava emellertid olika meningar gjort sig gällande. Under det att stadens ansökan avsett ett större avrundat område, innefattande jämväl åtskilliga villa- och torplägenheter — vilkas innehavare emellertid anhållit att för egen del få inlösa sina lägenheter — hava uppskattningsmännen tillstyrkt ett mera begränsat område samt bland annat uteslutit nyssberörda villa- och torplägenheter. Av motionärerna har, såsom förut antytts, den ene

förordat försäljning i hela den av staden begärda omfattning, med undantag endast beträffande en torplägenhet, under det att den andre anslutit sig till uppskattningsmännens förslag samt understött villaägarnas framställning att själva få inlösa sina lägenheter. Företrädesvis torde emellertid meningsskiljaktigheten gälla ett par av villalägenheterna, vilka uppgivits disponera den vackraste och lättast tillgängliga delen av stranden och vilka genom sin belägenhet i mitten av strandremsan hindra framdragandet längs den ifrågasatta folkparken av en genomgående strandväg.

Givetvis måste det anses av synnerlig vikt att, då det såsom här gäller att utlägga ett område för ett allmännyttigt ändamål, såväl områdets storlek och form som gränserna för detsamma så avvägas, att skäliga anspråk på utrymme och trevnad bliva behörigen tillgodosedda. Å andra sidan synes emellertid vid bedömandet av förevarande fråga behörig hänsyn jämväl böra tagas till de villa- och torplägenhetsinnehavare, vilkas rätt beröres av den ifrågasatta försäljningen till Kalmar stad.

Med hänsyn till de stridiga intressen, som i förevarande avseende gjort sig gällande, särskilt beträffande dispositionen utav vissa av villalägenheterna, har riksdagen icke ansett sig skäligen kunna, på grundval av den nu föreliggande utredningen, träffa definitivt avgörande i detta ärende, vare sig i fråga om försäljning till Kalmar stad av det begärda området eller upplåtelse till innehavarna av vissa å detta område befintliga lägenheter — vilka bägge frågor på grund av sitt nära inbördes samband givetvis måste behandlas i ett sammanhang. Riksdagen vill i stället hos Eders Kungl. Maj:t anhålla om förnyad utredning av hela denna fråga, med behörigt iakttagande därvid av såväl stadens som vederbörande lägenhetsinnehavares befogade intressen, samt om framläggande för riksdagen därefter av fullständigt förslag i ärendet, innefattande jämväl förslag till uppgörelse med Kalmar stad samt vederbörande jordinnehavare. I avseende å sättet för utförande av denna utredning får riksdagen, då det torde vara av vikt att området för den ifrågasatta folkparken redan från början på ett rationellt sätt planläggas, uttala önskvärdenheten av att för detta ändamål anlitas å ifrågavarande område sakkunnig person.

Givetvis bör i avvaktan på resultatet av en dylik utredning egendomen eller åtminstone den del därav, som utgöres av nu ifrågavarande område, utarrenderas endast för kortare tid. Liknande anordning torde, i tillämpliga delar, böra tillämpas beträffande de i ärendet omförmälda lägenheterna.

På grund av vad sålunda anförts får riksdagen för Eders Kungl.

Maj:t anmäla, att riksdagen i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition, medgivit,

dels att ett i statsrådsprotokollet angivet, till kungsladugården Skälby om 5 mantal i Kalmar socken med utjorden Vårsnäs i Kläckerberga socken av Kalmar län hörande område om 7 hektar 42.6 ar av torpen Nymåla och Brotorp må till Kalmar nya järnvägsaktiebolag försäljas mot en köpeskilling, som skall bestämmas enligt förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets avstående för allmänt behov, men ej får understiga ett belopp av 3,000 kronor för hektar, och under villkor i övrigt:

att köpeskillingen skall erläggas vid tillträdet och av bolaget inbetalas till Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet; samt

att bolaget skall ensamt vidkännas de med områdets avskiljande samt med köpet och lagfart därå förenade kostnader;

dels ock att till samma egendom hörande torplägenheten Perstorp med i statsrådsprotokollet angivet område samt de i samma protokoll omförmälda, med nr 1—24 betecknade tomter å torpen Nymåla och Brotorp med tillägg av gatumark, på sätt uppskattningsmännen föreslagit, må från ifrågavarande egendom var för sig upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar och med iakttagande av de i kungl. brevet till domänstyrelsen samma dag meddelade närmare bestämmelser i fråga om tillämpningen av berörda grunder samt med skyldighet för innehavare av tomt, som erhållit del av gata, att upplåta densamma till allmänt begagnande såsom sådan.

Därjämte får riksdagen i anledning av förevarande motioner anhålla, att Eders Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning enligt ovan angivna grunder av frågan om försäljning till Kalmar stad av visst område av den s. k. Tallhagen och om dispositionen i sammanhang därmed av vissa å sagda område belägna torp- och villalägenheter samt därefter för riksdagen framlägga fullständigt förslag i ärendet, innefattande jämväl förslag till uppgörelse med Kalmar stad och vederbörande lägenhetsinnehavare.

Stockholm den 29 augusti 1914.

Med undersåtlig vördnad.
